

Brussel, 31 mei 2024
(OR. en)

10404/24

CLIMA 216
ENV 562
SAN 306
AGRI 444
FORETS 153
ENER 258
TRANS 252
ECOFIN 610
PROCIV 45

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	Mededeling van de Commissie over het beheer van klimaatrisico's – Gedachtewisseling

1. Als leidraad voor de gedachtewisseling over bovengenoemd onderwerp tijdens de zitting van de Raad (Milieu) op 17 juni 2024 heeft het voorzitterschap bijgaande nota met vragen voor de ministers opgesteld.
2. Het Comité van permanente vertegenwoordigers wordt verzocht kennis te nemen van de nota en de vragen van het voorzitterschap, en deze met het oog op bovengenoemde gedachtewisseling aan de Raad toe te zenden.

Mededeling van de Commissie over het beheer van klimaatrisico's**- Gedachtewisseling -****Inleiding**

Het **Europees klimaatrisicobeoordelingsverslag (EUCRA)**¹, dat op 11 maart 2024 door het Europees Milieuagentschap is gepubliceerd, maakt het steeds snellere tempo van de klimaatverandering en de ernst van de gevolgen ervan pijnlijk duidelijk. Het jaar 2023 was wereldwijd het warmste jaar ooit en in Europa verloopt de opwarming twee keer zo snel als het mondiale gemiddelde. Het verslag laat ook zien dat klimaatverandering een risicoverhogende factor is en dat de cascadering van klimaatrisico's kan leiden tot systemische uitdagingen voor hele samenlevingen, waarbij met name kwetsbare sociale groepen worden getroffen. Het verslag maakt duidelijk dat klimaatrisicobepalende factoren elkaar sneller opvolgen, dat verschillende klimaatrisico's zich reeds op een kritiek niveau bevinden en dat bijna alle risico's in deze eeuw kritiek of catastrofaal kunnen worden. Volgens het EUCRA moeten de EU en de lidstaten samenwerken om de klimaatrisico's in Europa doeltreffend te verminderen. Voor de meeste van de grote klimaatrisico's die voor Europa zijn vastgesteld, geldt een "gedeeld eigenaarschap". Dit betekent dat beleid dat van cruciaal belang is om de klimaatrisico's te beperken, onder de gedeelde bevoegdheden van de EU valt of onder meerdere bevoegdheidsgebieden onder auspiciën van zowel de EU als de lidstaten. In veel gevallen houdt dit in dat de EU de beleidskaders vaststelt, terwijl de lidstaten verantwoordelijk blijven voor de vormgeving van de uitvoeringsbenaderingen. De snelle toename van klimaatrisico's in heel Europa vergt wellicht nieuwe manieren van samenwerking op alle bestuursniveaus om tastbare en meetbare vooruitgang te boeken bij het verminderen van de meest urgente klimaatrisico's. Dergelijke benaderingen kunnen worden gebaseerd op ervaringen met de EU-missie voor aanpassing aan de klimaatverandering en andere relevante instrumenten en beleidsmaatregelen van de EU.

¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment>

De mededeling van de Commissie “Klimaatrisico’s beheren – De bevolking en de welvaart beschermen”², die op 12 maart 2024 is gepubliceerd, is een reactie op het EUCRA-verslag. De mededeling richt zich op de belangrijkste acties die de EU en haar lidstaten moeten ondernemen om de toenemende klimaatrisico’s op de belangrijkste impactgebieden, zijnde natuurlijke ecosystemen, water, gezondheid, voeding, infrastructuur en economie, beter te beheren. In de mededeling worden ook de kosten van klimaatrisico’s uiteengezet en wordt gewezen op de noodzaak van snelle investeringen. Er wordt aangegeven dat de verslechterende klimaateffecten volgens een voorzichtige raming tegen het einde van de eeuw kunnen leiden tot een daling van het bbp van de EU met ongeveer 7 %. Als de opwarming van de aarde de drempel van 1,5 °C van de Overeenkomst van Parijs op meer permanente basis overschrijdt, zou de cumulatieve bijkomende daling van het bbp voor de EU als geheel in de periode van 2031 tot 2050 kunnen oplopen tot 2,4 biljoen EUR. De jaarlijkse schade in Europa als gevolg van kustoverstromingen kan tegen 2100 meer dan 1,6 biljoen EUR bedragen, waarbij ieder jaar 3,9 miljoen mensen aan kustoverstromingen worden blootgesteld.

Sinds de vaststelling van de Europese klimaatwet en de EU-aanpassingsstrategie van 2021 is er al aanzienlijke vooruitgang geboekt bij het versterken van de klimaatrisicobestendigheid in het **beleidskader van de EU**. Ondanks de vooruitgang houdt de beleidsparaatheid van de EU echter geen gelijke tred met de snelheid waarmee klimaatrisico’s toenemen, en dus moeten de lidstaten meer inspanningen leveren op het gebied van bestuur, bewustmaking, billijkheid en rechtvaardige veerkracht, financiering en op de natuur gebaseerde oplossingen.

In de mededeling worden **vier brede categorieën oplossingen** genoemd om de aanpak van klimaatrisico’s zowel op EU-niveau als in de lidstaten te verbeteren:

- **Beter bestuur** door het risico-eigenaarschap in kaart te brengen en nauwere coördinatie tussen de nationale, regionale en lokale niveaus aan te moedigen.
- **Instrumenten voor risico-eigenaren en toegang tot solide data** om meer inzicht te geven in de verbanden tussen klimaatrisico’s, investeringen en financieringsstrategieën op lange termijn.

² Doc. 7732/2024.

- **Benutting van bestaand structureel beleid van de lidstaten en de EU-solidariteits-mechanismen** om klimaatrisico's te beheren.
- **De juiste voorwaarden voor financiële veerkracht** door overheidsuitgaven en stimulansen voor particuliere investeringen zodanig op te zetten dat er voldoende middelen worden gemobiliseerd en het voorkomen van klimaatgerelateerde verstoringen en schade economisch gezien de beste keuze vormt, naast het beter integreren van klimaatrisico's in de nationale begrotingsprocessen³.

De mededeling bevat ook **specifieke acties om risico's te beheren in zes getroffen clusters: natuurlijke ecosystemen, water, gezondheid, voeding, infrastructuur en gebouwde omgeving, en economie**. Wat de economie betreft, wordt benadrukt dat rampen in verband met klimaatverandering bijkomende druk zullen uitoefenen op de economie door verlies van productiviteit en levens, directe schade, een verminderd groeipotentieel en druk op overheidsbegrotingen, en dat de onlangs aangenomen richtlijn betreffende voorschriften voor de nationale begrotingskaders⁴ moet helpen om de budgettering van klimaatrisico's te verbeteren en te integreren in de nationale begrotingsprocessen. Tegelijkertijd zijn er voldoende publieke en particuliere investeringen nodig om klimaatrisico's met succes aan te pakken en klimaatbestendigheid op te bouwen. Wanneer investeringen worden herbestemd voor wederopbouw na schade, daalt het bedrag dat beschikbaar is voor productieve investeringen.

³ In dit verband is de in de mededeling aangekondigde reflectiegroep voor het mobiliseren van financiering voor klimaatbestendigheid op 14 mei 2024 van start gegaan.

⁴ In Richtlijn (EU) 2024/1265 van de Raad van 29 april 2024 tot wijziging van Richtlijn 2011/85/EU betreffende voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten wordt de lidstaten verzocht om, voor zover mogelijk, de macrobudgettaire risico's die het gevolg zijn van klimaatverandering en de milieu- en verdelingseffecten daarvan in hun begrotingsplanning op te nemen. De lidstaten wordt ook gevraagd om, voor zover mogelijk, rekening te houden met informatie over begrotingskosten als gevolg van klimaatgerelateerde schokken bij het publiceren van informatie over voorwaardelijke verplichtingen met mogelijk grote gevolgen voor de overheidsbegrotingen. Er wordt echter erkend dat de rapportage over macrobudgettaire risico's van klimaatverandering, klimaatgerelateerde voorwaardelijke verplichtingen en begrotingskosten van rampen weliswaar verbetering vertoont, maar nog in de kinderschoenen staat en de methoden en indicatoren ervoor nog in ontwikkeling zijn.

Stand van zaken

De mededeling van de Commissie is voor het eerst aan de ministers gepresenteerd tijdens de zitting van de **Raad (Milieu)** op 25 maart 2024. Gezien het sectoroverschrijdende karakter van de mededeling en het EUCRA-verslag heeft het Belgische voorzitterschap andere relevante Raadsformaties actief betrokken bij besprekingen op technisch niveau, waaronder **energie, civiele bescherming, toerisme, financiën en begroting, gezondheid, industrie en landbouw**. Uit de besprekingen is gebleken dat **de urgentie van klimaatrisico's** en de stijgende **kosten van niet-handelen** algemeen worden erkend. In het algemeen zijn de delegaties het erover eens dat een **systemische beleidsrespons op alle relevante beleidsterreinen** nodig is, ook op EU-niveau. Tijdens de besprekingen zijn de volgende **elementen benadrukt**: een behoefte aan betere coördinatie en samenwerking tussen de lidstaten en sectoren, onder meer op het gebied van toezicht en toegang tot data; het belang van bewustmaking en communicatie, onder meer ter bestrijding van onjuiste informatie; de noodzaak om te werken aan adequate financiering; en de vitale rol van water. Verschillende **Raadsformaties erkenden** ook dat bij de **ontwikkeling van beleid en maatregelen** rekening moet worden gehouden met **klimaatrisico's**, met inbegrip van klimaatbestendigheid en risicoparaatheid, naar aanleiding van de besprekingen op verschillende beleidsterreinen, waaronder ruimtevaart, onderzoek, concurrentievermogen en industrie, en energie⁵.

⁵ Zie bijvoorbeeld: conclusies van de Raad over “Versterking van het concurrentievermogen van Europa door middel van ruimtevaart” van 23 mei 2024 (doc. 10142/24); conclusies van de Raad over “Het versterken van kennisvalorisatie als instrument voor een veerkrachtige en concurrerende industrie en voor strategische autonomie in een open economie in Europa” van 23 mei 2024; conclusies van de Raad over “Een concurrerende Europese industrie als aanjager van onze groene, digitale en veerkrachtige toekomst” van 24 mei 2024 (doc. 10127/24); conclusies van de Raad over “Een eengemaakte markt die iedereen ten goede komt” van 24 mei 2024 (doc. 10298/24); conclusies van de Raad over “Bevordering van duurzame elektriciteitsnetinfrastructuur” van 30 mei 2024 (doc. 10459/24). Daarnaast werd in de verklaring van Terhulpen over de toekomst van een sociaal Europa, die is afgelegd tijdens de op 15 en 16 april 2024 door het Belgische voorzitterschap georganiseerde conferentie op hoog niveau over de Europese pijler van sociale rechten, benadrukt dat het belangrijk is de preventie van specifieke gevaren in verband met de klimaatverandering aan te moedigen.

Vragen voor de ministers

- *Bent u het ermee eens dat door de snelle toename van klimaatrisico's in heel Europa nieuwe manieren van samenwerking op alle bestuursniveaus, waaronder het niveau van de Unie, noodzakelijk kunnen zijn?*
 - *Welke maatregelen zijn er op nationaal, regionaal of lokaal niveau genomen om de begrotingsplanning te verbeteren? Welke methodologische en informatieve instrumenten zijn er nog nodig om veerkrachtbevorderende hervormingen en investeringen te stimuleren?*
-